

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

Protecting the rights of suspects under special laws in force in the southern border provinces.

ธีรพงศ์ ดนสวี , จันทราทิพย์ สุขุม

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์

(Email donsawee@hotmail.com)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เพื่อศึกษาการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการใช้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐควบคุมผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคง ตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ ที่บังคับใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน บุคคลที่ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษเป็นเพียงผู้ต้องสงสัย แต่ไม่ได้คุ้มครองสิทธิตามหลักสากลสิทธิมนุษยชน การศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากกฎหมายไทยและต่างประเทศ บทความวารสารงานวิจัย ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษ ยังถูกจำกัดสิทธิในกระบวนการยุติธรรม เริ่มตั้งแต่ การจับกุมโดยไม่มีหมายจับ การควบคุมตัวโดยไม่มีแจ้งข้อหา ซักถามในสถานที่และช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม ทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ผู้ต้องสงสัยถูกกดดันการสื่อสารด้านภาษา เป็นต้น แม้ว่าการควบคุมตัวเพื่อซักถามนั้นจะมีความจำเป็น เพื่อให้การสอบสวนและการดำเนินคดีมีประสิทธิภาพ แต่การกักตัวและควบคุมตัวนั้น ส่งผลกระทบต่อเสรีภาพและร่างกายของผู้ถูกควบคุม ทำให้เกิดการร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่บ่อยครั้ง เป็นสาเหตุทำให้คนในพื้นที่ภาคใต้ขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น จึงเสนอแนะให้คุ้มครองสิทธิผู้ต้องสงสัยคดีความมั่นคงตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะไม่มีการใช้อำนาจกระทำละเมิดกฎหมายที่ขัดต่อหลักนิติธรรม เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ อย่างเป็นธรรมตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

คำสำคัญ : คุ้มครองสิทธิ, ผู้ต้องสงสัย , กฎหมายพิเศษ, ชายแดนภาคใต้

Abstract

This research paper is to study the protection of suspects' rights under special laws in force in the southern border provinces. With a focus on the three southernmost provinces and 4 districts in Songkhla Province About the use of government officials to control suspects in security cases According to the Martial Law Act B.E. 2457

and the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations, B.E. Persons detained under special law are just suspects. But does not protect the rights according to universal human rights The study uses a qualitative research method. From Thai and foreign law, articles, journals, research of electronic data To analyze the data.

According to the study, it was found that Special legal suspects Still restricted in judicial proceedings, beginning with an arrest without a warrant Detention without charge Ask questions at inappropriate places and times. Make a plan to accompany the confession. The suspect is under pressure, language communication, etc., although detention for questioning is necessary. To make the investigation and prosecution effective. But that detention and detention It affects the freedom and body of the controller. This causes frequent complaints of human rights violations. This causes people in the southern region to lack confidence in the justice process, therefore it is recommended to protect the right of suspected security cases in accordance with human rights principles. To ensure that the power will not be used to violate the law that is against the rule of law. To provide suspects in the three southernmost provinces with fair access to justice in accordance with the international principle of human rights.

Keywords: Protection of rights, suspects, special laws, southern border

บทนำ

นับแต่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน คนที่ตกเป็นจำเลยในคดีความมั่นคงทั้งหมด ถือได้ว่ามีแต่ชาวไทยมุสลิม เชื้อสายมลายู ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งในเขตสี่อำเภอในจังหวัดสงขลาเท่านั้น และจำเลยในคดีความมั่นคงที่ถูกฟ้องต่อศาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกือบทั้งหมดนั้นเป็น ผู้ถูกจับ โดยเจ้าหน้าที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายสามฉบับใช้คำทางกฎหมายที่แตกต่างกัน คือ ในกฎหมายพิเศษทั้งสองฉบับได้แก่ กักตัวตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 และ ผู้ถูกควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 แท้จริงคือ ตกเป็นผู้ถูกจับสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่ระบุไว้ในมาตรา 7/1 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกิดขึ้นแล้ว แต่ความเป็นจริงแล้วไม่มีบทกฎหมายใดกำหนดคุ้มครองสิทธิแก่บุคคลที่ถูกกักตัวตามกฎหมายพิเศษฉบับนี้

แท้จริงแล้วการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ทหารในการกักตัวบุคคลตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ นี้ กระทำการกักตัวบุคคลได้ด้วยเหตุผลสองประการคือ เพื่อทำการสอบสวน ประการหนึ่ง และเพื่อความจำเป็นของราชการทหาร อีกประการหนึ่ง วัตถุประสงค์ทั้งสองประการดังกล่าวย่อมไม่ต้องการให้เจ้าหน้าที่กระทำการอันละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของผู้ถูกกักตัว ปัจจุบันพบว่า นับแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกฏอัยการศึกในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ เป็นไปอย่างปราศจากการตรวจสอบอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมไม่ว่าจากองค์กรใดๆ โดยจะมีองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนพยายามทำหน้าที่เรียกร้องสิทธิแทนผู้ถูกกักตัวทั้งหลาย

ผู้ต้องสงสัยในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ต้องสันนิษฐานว่าบุคคลบริสุทธิ์เกินกว่าจะได้รับการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีความผิด ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 แต่สำหรับการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยที่ถูก

จับกุมและควบคุมตัว จะกระทำได้อีกโดยอาศัยอำนาจของศาลในการออกหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือที่เรียกกันว่า หมาย ฉุกเฉิน. โดยกำหนดให้ศาลเป็นองค์กรในการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการขอออกหมายจับ มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายฉบับนี้ได้ยาวนานถึง 30 วัน แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายก็ไม่ได้ยอมให้ผู้ต้องสงสัยซึ่งยังไม่ถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายอาญามาตราใดๆ ต้องตกอยู่ในการควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานถึง 30 วัน เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ต้องสงสัยที่อาจจะถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย จึงกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัวทุกๆ 7 วัน ต่อศาล ความเป็นจริงปรากฏว่าชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนมากที่ถูกออกหมาย ฉุกเฉิน. หากยังไม่มีการจับกุมตัวบุคคลดังกล่าวไม่อาจทราบได้ว่าตนเองถูกออกหมาย ฉุกเฉิน.แล้ว ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับและควบคุมตัวตามหมาย ฉุกเฉิน. คือ “ผู้ถูกจับ” เขาเหล่านั้นก็ย่อมจะมีสิทธิขั้นพื้นฐานในฐานะเป็นผู้ถูกจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 แต่ทางเจ้าหน้าที่ความมั่นคงยังไม่ถือว่าเป็นผู้ถูกจับ โดยเรียกคนเหล่านี้ว่าเป็น “ผู้ถูกเชิญตัว” และความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันมีชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกเชิญตัวเข้าสู่ศูนย์กักตมตลอดเวลา

อีกทั้งการกักตัวและการควบคุมตัวบุคคลเพื่อซักถามภายใต้กฎหมายพิเศษ ผู้ที่ถูกกักตัวและควบคุมตัวนั้นเป็นเพียงผู้ต้องสงสัย และปรากฏว่าพวกเขาไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามหลักสากลสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สิทธิมนุษยชน (Human Right) หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยี กำหนดให้การทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญา การทรมานเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง นอกจากจะรับรองไว้ในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ แล้ว การห้ามทรมานยังเป็นหลักการพื้นฐานในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้เนื่องจากสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ ชั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตไม่มีใครสามารถมาพรากหรือทำลายสิทธิดังกล่าวไปจากเราได้รัฐจึงมีหน้าที่ในการเคารพ คุ้มครอง ป้องกัน และส่งเสริมไม่ให้เกิดการละเมิดดังกล่าวขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน้าที่ในการเคารพและไม่กระทำการละเมิดโดยรัฐเอง เพราะหากรัฐโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ละเมิดสิทธิดังกล่าวเสียเองแล้วประชาชนในประเทศย่อมไม่ได้รับการประกันสิทธิ ทำให้ขาดความเชื่อถือต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ อันจะส่งผลต่อความดำรงอยู่ ของหลักนิติรัฐ หลักนิติธรรม และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาปัญหาพบว่า ผู้ต้องสงสัยที่ถูกกักและควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษถูกเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจในทางที่ไม่ชอบ ส่งผลให้เกิดความไม่เป็นธรรมจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ กระทำต่อตัวของผู้ต้องสงสัยโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลตามหลักสากลสิทธิมนุษยชน จึงทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในเรื่องของสิทธิในกระบวนการยุติธรรม และสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 หมวด 3 ว่าด้วยเรื่อง บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำกรนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ トラบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น ผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญสามารถทบทวนคดี แห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญา ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องของการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อวิเคราะห์ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับในเหตุการณ์ปัจจุบัน มีความเหมาะสม หรือควรแก้ไขอย่างไรให้เกิดความเป็นธรรมและบังคับใช้แก่พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ต่อกระบวนการยุติธรรม

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งสามฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 11 (1) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 ศึกษาจากหนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบในด้านความเป็นธรรม ศูนย์นิติธรรมสมานฉันท์ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มูลนิธิศูนย์ทนายความมุสลิม และเจ้าหน้าที่ศูนย์ซักถาม ลงพื้นที่ตรวจสอบดูสถานที่ควบคุมตัว กักตัว ซักถามผู้ต้องสงสัย แล้วนำมาวิเคราะห์ เรียบเรียง และมีการอ้างอิงประกอบเนื้อหาจนกระทั่งได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนากฎหมายให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาวะการณ์ปัจจุบัน อันเกิดประสิทธิภาพต่อการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องสงสัย พบว่าปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่รับรู้กันทุกภาคส่วนและทุกองค์กรทั้งของรัฐและองค์กรทางด้านสิทธิมนุษยชนคือ เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่เจ้าหน้าที่ต่างมุ่งเป้าหมายของตัวผู้กระทำความผิดไปที่ขามุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเจ้าหน้าที่ได้ทำการเชิญตัวผู้ต้องสงสัยมาทำการกักตัวเป็นเวลา 7 วันตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึกพ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ ซึ่งการกักตัวดังกล่าวไม่ได้บัญญัติสิทธิของผู้ถูกกักตัวเอาไว้ทำให้ผู้นั้นไม่ได้รับความเป็นธรรมการกักตัวผู้ต้องสงสัยตามมาตรานี้สามารถกระทำได้โดยไม่ต้องมีหมายกักตัวที่ออกโดยศาลหรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ใดเลยและในการกักตัวนั้นไม่มีสิทธิใดที่จะคุ้มครองตัวผู้ต้องสงสัยซึ่งทำให้ระยะเวลา 7 วันที่ถูกกักตัวนั้นเป็น 7 วันที่อันตรายต่อตัวผู้ต้องสงสัยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดเพราะปรากฏว่ามีกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

การควบคุมตัว ผู้ต้องสงสัยที่ถูกจับกุมและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 มาตรา 11 (1) การควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามมาตรานี้ จะกระทำได้อาศัยอำนาจของศาลในการออกหมายจับและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือที่เรียกกันว่า หมาย ฉ.ฉ. ซึ่งกฎหมายฉบับนี้กำหนดให้ศาลเป็นผู้ตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการออกหมายจับ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายฉบับนี้ได้ยาวนานถึง 30 วัน แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายก็ไม่ได้ยอมให้ผู้ต้องสงสัยซึ่งยังไม่ถูกแจ้งข้อกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายอาญามาตราใด ๆ ต้องตกอยู่ในการควบคุมของพนักงานเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานถึง 30 วัน เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ถูกควบคุมตัว จึงกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องขอขยายระยะเวลาการควบคุมตัวทุก ๆ 7 วันก็ตาม

จากการศึกษาพบว่า จากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ภายใต้การบังคับใช้กฎหมายพิเศษเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารบังคับใช้ อำนาจอยู่เหนือฝ่ายพลเรือนมีอำนาจตามดุลยพินิจในการปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม และควบคุมตัวบุคคลได้ 7 วัน โดยไม่ต้องมีหมายค้น หมายจับ และหมายควบคุมตัวจากศาล ตามพระราชบัญญัติ ฎกฏอัยการศึก พ.ศ.2457 ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกัน ป้องกัน แก้ไข ปราบปราม ระวัง ระวัง ฟื้นฟู หรือช่วยเหลือประชาชน ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ซึ่งผู้ที่ถูกจับตัวมานั้นเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยยังไม่ใช่ผู้กระทำความผิด ปรากฏว่าสิทธิของผู้ต้องสงสัยนั้นยังถูก จำกัดสิทธิอยู่ กล่าวคือ การจับกุม โดยไม่มีหมายจับ การควบคุมตัวโดยไม่มีเครื่องแจ้งข้อกล่าวหา การคุมขัง โดยไร้หลักเกณฑ์ ไม่ สามารถพบญาติหรือทนายความได้ ถูกจำกัดเวลาการเยี่ยม มีการย้ายสถานที่ควบคุมตัวโดยไม่แจ้งให้ญาติทราบ ถูกกดดันโดยการ ทรมานร่างกาย ดำเนินการซักถามโดยวิธีที่ไม่เหมาะสม สถานที่ควบคุมตัวไม่เหมาะสม จึงเป็นการควบคุมตัวและการกักขังที่ไม่ ชอบ เพราะถึงแม้จะเป็นการควบคุมและกักขังเพื่อสอบสวนและเพื่อให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคงเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ แต่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน ด้วยเหตุดังกล่าวพบข้อมูลการร้องเรียนเรื่องการ สูญหายของบุคคล การทรมาน การย้ายคดีคดีศรี หรือการปฏิบัติอย่างไร้มนุษยธรรมต่อผู้ถูกควบคุมตัว และยังพบว่าชาวบ้านที่ตก เป็นผู้ต้องสงสัยทั้งหมด เป็นชาวไทยมุสลิม ซึ่งคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่ มีฐานะยากจน ไม่ได้เรียนหนังสือ อ่านเขียน ภาษาไทยได้น้อย ไม่เข้าถึงในกระบวนการยุติธรรม และมีความเหลื่อมล้ำในด้านต่างๆ เป็นพื้นที่พิเศษ จะถือเสมือนวิญญูชน เหมือนกับคนในพื้นที่อื่นยังไม่ได้ ผลการซักถามในระหว่างถูกกักตัวและควบคุมตัวเพื่อซักถาม ส่วนใหญ่ผู้ต้องสงสัยจะให้ถ้อยคำ รับสารภาพ และมีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ แต่เมื่อผู้ต้องสงสัยตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย ส่วนใหญ่ให้การปฏิเสธ ผู้ ต้องสงสัยได้เล่าเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ถูกกักตัวหรือถูกควบคุมตัวเพื่อซักถาม ให้กับญาติฟัง เบิกความถึงเหตุการณ์ ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในขณะที่ถูกกักตัวหรือควบคุมตัวในห้องพิจารณาคดีของศาล ซึ่งขณะนั้นจะมีญาติมานั่งฟังกระบวนการพิจารณาคดี จำนวนมาก ฟังจำเลยเบิกความถึงเหตุการณ์ต่างๆ ถูกกระทำในชั้นซักถาม เกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม คดีส่วนใหญ่เมื่อขึ้นศาลสูง ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง ถึงแม้ภาครัฐจะเยียวยาชดใช้เงินทดแทนก็ตาม แต่ยากที่จะทำให้จำเลย ญาติพี่น้อง ชาวบ้านในพื้นที่เกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมกลับคืนมาได้

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษากฎหมายพิเศษที่ใช้บังคับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ปรากฏว่า ส่วนใหญ่บุคคลที่ทำให้เกิดความ ไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่สี่อำเภอ จังหวัดสงขลา ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ มุ่งหมายไปที่ชาวมุสลิมเชื้อสายมลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ชาวมุสลิมจำนวนมากที่ถูกออกหมาย ฉ.ฉ. ใน ขณะเดียวกันเขาก็ถูกออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไว้อีก ทำให้บุคคลเดียวกันนี้ถูกออกหมายจับ ซ้อนกันอยู่ถึงสองฉบับ และผู้ถูกจับหรือถูกควบคุมตัวตามหมาย ฉ.ฉ. นั้นก็เป็นแค่เพียงผู้ต้องสงสัยเท่านั้น และเมื่อเจ้าหน้าที่ทหาร เปิดยุทธการตรวจค้น ปิดล้อมและจับกุม หรือเมื่อบุคคลคนนั้นเดินทางจุดตรวจ เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบเลขบัตรประชาชน 13 หลัก เมื่อพบว่ามิประวัติต้องสงสัยว่าเป็นแกนนำหรือแนวร่วม หรือมีหมาย ฉ.ฉ. ก็นำตัวไปกักไว้แล้วจึงสอบถามสรุปความออกมา เป็นผลการซักถามที่ได้ตามอำนาจพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และส่งตัวบุคคลนี้ไปปรับการควบคุมตัวที่ศูนย์ซักถาม ตามที่ระบุไว้ในหมาย ฉ.ฉ. แม้ว่าในขณะที่นั้นบุคคลนี้จะมิหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งถือว่าเป็น “ผู้ต้องหา” มีสิทธิของผู้ต้องหาแล้ว แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้จับกุมเขาตามหมายจับที่ออกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาญาแต่อย่างใด ยังคงจับกุมตามหมาย ฉฉ. และนำตัวบุคคลดังกล่าวไปควบคุมตัวไว้เข้าสู่กระบวนการซักถาม การใช้หมาย ฉฉ. ดังกล่าวย่อมทำให้บุคคลนี้ไม่มีสิทธิในอันที่จะได้พบกับทนายความหรือผู้ที่ตนไว้วางใจเป็นการเฉพาะ หรือขอให้ผู้ไว้วางใจหรือทนายความเข้าร่วมฟังการซักถามด้วยดังเช่นผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมตามหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ทั้งนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ใช้อำนาจตามที่กฎหมายพิเศษได้ให้อำนาจไว้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อตัวผู้ต้องสงสัย ใช้อำนาจให้มีความสมดุลระหว่างประโยชน์ของรัฐและประโยชน์ของตัวผู้ต้องสงสัย ใช้อำนาจอย่างระมัดระวังจะทำให้ปัญหาความเหลื่อมล้ำหรือไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นต่อตัวผู้ต้องสงสัยในคดีความมั่นคงนั้นลดลงได้ และทำให้กระบวนการซักถามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 พบว่า ปัญหาสำคัญของการก่อความไม่สงบเกิดจากประชาชนในพื้นที่เห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่เลือกใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน นับเป็นเส้นทางของบุคคล ทำให้ตกเป็นจำเลยในคดีความมั่นคง

จึงขอเสนอแนะให้ภาครัฐได้มีการทบทวนปรับปรุงแก้ไขการใช้อำนาจตามกฎหมาย ดังนี้

1.ให้มีการกลั่นกรอง พยานหลักฐานต่าง ๆ ว่าผู้ต้องสงสัยดังกล่าวน่าจะเป็นผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัยตามคำชดทอจากผู้ต้องสงสัยคนอื่น

2.การนำตัวผู้ต้องสงสัยมาจำกัดตัวตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 มาตรา 15 ทวิ และการควบคุมตัวเพื่อซักถาม ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 ต้องทำการแจ้งให้ญาติของผู้นั้นทราบ กำหนดช่วงเวลาซักถามและสถานที่ซักถามอย่างเหมาะสม มีการบันทึกภาพวิดีโอ ตรวจสอบได้ เจ้าหน้าที่ซักถามต้องมีความรู้ จบนิติศาสตร์ ผ่านการอบรม ต้องไม่มีอคติต่อผู้ต้องสงสัยซึ่งเป็นชาวไทยมุสลิม ให้กำหนดเวลาญาติเยี่ยม เวลาที่เหมาะสม และพูดคุยเป็นการส่วนตัวได้

3.จัดทำระเบียบการสอบประวัติ เผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบอย่างชัดเจน และถูกต้องตามความเป็นจริง

4.ในการดำเนินการซักถาม ควรให้สิทธิแก่ผู้ต้องสงสัยที่จะขอให้ผู้ที่ตนไว้วางใจ หรือทนายความมาร่วมฟังการซักถามตามพระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ.2457 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ได้

5.เสนอแนะให้คุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยคดีในความมั่นคงตามหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ผู้ต้องสงสัยเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรมตามหลักสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการกระทำอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ เป็นที่ยอมรับของคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคินพนธ์ เรื่อง การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องสงสัยภายใต้กฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ.2457, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 31/-/หนา 388/13 กันยายน 2457

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 7/1 หน้า360/ 2547.

สิทธิพงษ์ จันทร์วิโรจน์.2553 : สิทธิตามกฎหมายของ “ผู้ถูกจับ” ชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู

จังหวัดชายแดนใต้. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://prachatai.com/journal/2014/05/53382>.สืบค้น เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2564

ภิรมย์ นิลทัพ. (2558). การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องสงสัย ตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 และพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 : ศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

ชานนท์ มิ่งทองคำ. (2557). การจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

(วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต).

รอบรู้เรื่องกฎหมายของเรา.(2558). หลักสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

เข้าถึงได้จาก<https://sites.google.com/site/krukarn17825/hlak-siththi-mnusus-chn>

สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2564

นายไพฑูลย์ วราหะไพฑูรย์.(2556). แนวทางการอนุวัติการกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้าน การทรมาน เพื่อคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน.

เข้าถึงได้จาก <https://elibrary.constitutionalcourt.or.th/>

สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2564

ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์.(2561). ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมาย พิเศษด้านความมั่นคงใน การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.

เข้าถึงได้จาก file:///C:/Users/asus/Downloads/188368-Article%20Text-571105-2-10-20190812.pdf

สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2564